

6 – Тарау

ТІЗЕ БУЫНЫ

Сізге қойылатын ұқсас сұрақтар:

- Науқастың тізесін тексеріңіз
- Су жиналу белгілеріне тексеріңіз
- Тұрақсыздық белгілеріне тексеріңіз
- Тізе буынының алдығы және артқы аумағына сынақ жасау

1. Өз-өзіңізді таныстырып, науқастан тексеруге рұқсат сұраңыз.

2. Науқасты тұрғызып мыналарды тексеріңі:

- Ісіну:алдыңғы тізетобықтық/ішкі тізетобықтық
- Тыртықтар
- Бұлшық еттің семуі
- Терінің қызаруы
- Деформация(сыртқа және ішке қисауы)
- Асимметрия (сәйкессіздік)
- Тізеасты шұңқырындағы Бейкер жылауығы (киста)
- Басқа да заттар, сүйенетін таяқша/балдақ

3. Жүріс-тұрысын бақылаңыз

Науқас жүргенде қандай да бір жүруге арналған заттарды пайдаланатындығын сұраңыз. Одан кейін бөлме ішінде жүруін сұраңыз.

4. Науқасты төсекке жатқызып тексеру

а. Мыналарды қарау:

- Деформация (сыртқа және ішке айналған)
- Тізе тобығының ауытқуы

б.Сезіну

- **Науқастан қандай бір жерінде ауыр бар ма екендігін сұраңыз**
- **Температура**
  - Қолыңыздың сырт жағыменекі жақтың да температурасын салыстырыңыз
- **Буын арасы және тізеасты шұңқырының жұмсақтығы**

- Науқас тізесін 90 градусқа бүгүінсұраңыз
- Буын тізбегін, бүйір байламдарын, үлкен жіліншіктің бұдырмағы, ортанжіліктің айдаршығын ұстап көріңіз.
- **Созылған және бос қалпындағы тізе буынының ісінуіне тексеру:**
  - *Ісіну/уқалау/сұйықтықтың жылжуын тексеру* – сұйықтықты тізенің ортасынан уқалай итеріп, тізе тобықтың жоғарғы жағынанөткізі отырып, латералды аумағына әкелеміз. Осылай жалғастырып, қолыңызбен тез әрі қатты тізенің латералды аумағына төмен қарай жылжыңыз. Егер сұйықтықтың тізенің алдыңғы-орта жағына қайта толуын байқасаңыз, сынақ нәтижесінің қорытындысы кемшілік бар екеніндігін білдіреді(6.1сурет).

6.1 Сурет: Ісіну/уқалау/сұйықтықты жылжытып тексерілуінің көрсетілуі

- *Тізе тобығын соғу* – науқастың оң жағына тұрып, сол қолыңызбен жамбас санның ортасынан тізе тобықтың жоғарғы жағына қарай қаттырақ басып тексеріңіз. Тізе тобықты қатты ұстап тұрып, оң қолыңызбен шапшаң соғыңыз. Егерде анық ауытқымалы немесе тізе тобықтың жамбас сүйектен шыққан даусын естісеңіз, сынақ нәтижесінің қорытындысында кемшілік бар екеніндігін білдіреді (6.2 сурет).

6.2 Сурет:Тізе тобығын соғып көрсетілуі

с. Жамбас санының көлемін өлшеу

Жамбас санының төрт басты бұлшық еттің босауы (жіліншік сүйектің үстіндегі нақты белгі, немесе тізе тобығынан 10см жоғары) (6.3сурет).

6.3 Сурет: Жамбас санының төрт басты бұлшық еттің арықтауын өлшеу

д. Қозғалыс

Алдымен жылдам қимыл, егер шектеулі болса онда жай қимылдар жасаңыз

- Бүгілу (сүйек сыртылын тыңдау)
- Жазылу және қатты жазылу
- Аяқты тіке көтеру

е. Арнайы сынақтар

- Тізе буынының алдыңы және артқы аумағын тексеру
  - Науқастың аяғы бүгілгенде, табанына отырып, әрбір аяқты алдыға, артқа қозғаңыз және артық қимыл мен артқа босансуды қараңыз (сурет 6.4 және 6.5 сурет).

6.4 Сурет: Жамбас санының алдыңғы жағына текерудің көрсетілуі

6.5 Сурет: Жамбас санының артқы жағына текерудің көрсетілуі

- Бұл алдыңғы және артқы айқыш байламның беріктігін тексереді.
- Сондай-ақ, егер қолыңыз үлкен болса, айқыш байламның беріктігін Лакман сынағымен (Lachmantest) де анықтауға болады. Санды артынан және жіліншікті алдынан ұстап, артқы айқыш байламды анықтау үшін, буынды ішке қарай қаттырақ итеріңіз. Енді қолыңызды ауыстырып, санды алдынан және жіліншікті артынан ұстап, алдыңғы айқыш байламды анықтау үшін, буынды ішке қарай қаттырақ итеріңіз.

- **Коллатералдық байламдарын тексеру**

- Тізе 30 градусқа бүгілгенде, аралық және латералды буындарына салмақ түсіріңіз. Буын байламының тұрақсыздығын қараңыз (6.6 сурет және 6.7 сурет).

6.6 Сурет:Аралық коллатералдық байламдарын тексеру

6.7 Сурет:Бүйір коллатералдық байламдарын тексеру

- **Ротациялық тұрақсыздықты анықтауда МакМюррей сынағын (McMurray's test) немесе Pivotshifftest (Симптом сменыточкиротации, или симптом переднегодинамическогоподвывихаголени) сынағын өткізу.**

- Жалпы бұл қолайсыз болғандықтан, көбіне сынақ кезінде орындалмайды
- *МакМюррейсынақтамасы* – науқастың оң жағына тұрып, оң қолыңызбен табанынан ұстап және сол қолыңызды тізенің ортаңғы алдыңғы аумағына қойыңыз. Аяқты көтеріп, тізені бүгіп, жамбасты алшақтата, ішке қарай айналдырыңыз. Егер сол қолыңыздың астынан сыртыл сезсеңіз, онда тізе буынының менискісі зақымданған болып есептеледі (6.8 сурет).

6.8 Сурет: МакМюррей сынағының көрсетілуі

- *Pivotshifftest*– ішке бұрылған аяқты қолмен ұстап және сыртқа айналған қалыпта, келесі қолмен табанды қысып ұстаңыз. Алдымен тізені бүгіп, артынша жазыңыз да, ортанжіліктің айдаршығын ілгері-артқатартылуын қараңыз(6.9 сурет).

6.9 Сурет: Pivotshifttest көрсетілуі

5. Тексеруді аяқтау

Сондай-ақ мыналарды тексеретініңізді айтыңыз:

- Тізе буынын тексеріңіз
- Аяққа толық нейротамырлық тексеріс жасау
- Қандай да бір қажетті радиологиялық тексерістерге қарап шығу

6. Науқасқа рахмет айту.

DOCTORS ACADEMY

BETTER EDUCATION. BETTER HEALTH.

Doctors Academy is an UK-based International Non-Profit Organisation comprising of doctors, dentists and scientists that undertakes a diverse range of educational activities globally. The aim of the Academy is to disseminate information and exchange medical knowledge between professionals from diverse backgrounds working in a variety of healthcare settings. This is achieved by the provision of a number of attendance courses, publishing house, online resources and international events/ competitions.

Courses (a selection):

Undergraduate:

- Final Year Medicine and Surgical Revision Courses
- Training the Clinical Anatomy Trainer
- Clinical Anatomy as Applied to Trauma and Emergency Medicine
- Surgical Anatomy of Important Operative Procedures
- Future Surgeons: Key Skills (RCSEd delivered)
- Structured Introduction to Surgical Skills

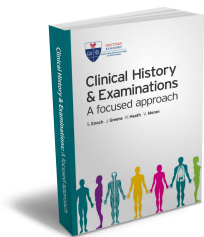
Postgraduate:

- MRCS Part A
- MRCEM Part A
- MRCS Part B OSCE
- DOHNS: Intensive Revision & OSCE
- Intercollegiate Basic Surgical Skills (RCSEd delivered)
- MRCP PACES Part 2
- FRCS (General Surgery) Exit Exam
- Cadaveric Ultrasound-Guided Musculoskeletal Intervention Course
- Ultrasound-Assisted Botulinum Toxin Injection for Neuromuscular Disorders
- Live Advanced Laparoscopic Colorectal Course

Forthcoming key events:

- **International Medical Summer School**
Manchester, 1st - 5th August 2016
- **International Academic Research Conference**
Manchester, 6th August 2016
- **World University Anatomy Challenge**
Manchester, 5th August 2016

Publications

publications.doctorsacademy.org

World Journal of Medical Education & Research

Peer-reviewed academic journal
with ISSN.

- No fee to view, read and download articles
- No subscription charges
- No submission fees
- No manuscript processing fee
- No publishing fee
- No cost to read, write or publish!

wjmer.co.uk

Online Revision Resources

DoctorExams consists of 1000s of questions with detailed explanations in MCQ, EMQ, SBA and SAQ formats. Questions are written by the Doctors Academy group of experienced clinicians and clinical academics, with mock exams and feedback on performance included to aid a candidate's focused revision of topics. Based on past exams, these questions are carefully crafted to suit the requirements of undergraduate students & postgraduate trainees undertaking relevant speciality exams.

Resources for:

- Medical Students
- Dental Students
- International Entrance Exams
- MRCS Exams
- General Surgery Exams
- Plastic Surgery Exams
- DOHNS Exams

www.doctorexams.co.uk

www.doctorsacademy.org